

1997-01-01

ไขปัญหาสารพิษ : ขยะติดเชื้อ

อุษณีย์ ศิริสุนทรไพฑูรย์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej>

Part of the [Environmental Sciences Commons](#)

Recommended Citation

ศิริสุนทรไพฑูรย์, อุษณีย์ (1997) "ไขปัญหาสารพิษ : ขยะติดเชื้อ," *Environmental Journal*: Vol. 2: Iss. 7, Article 9.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cuej/vol2/iss7/9>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Environmental Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ขยะติดเชื้อคืออะไร หมายถึงขยะที่มาจากโรงพยาบาลใช่หรือไม่
เวลาจะกำจัดขยะพวกนี้จะต้องมีวิธีการที่แตกต่างจากขยะทั่วไปอย่างไร

จากการให้คำจำกัดความของคณะกรรมการศูนย์วิชาการแก้ไขปัญหามลพิษในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ขยะติดเชื้อ หมายถึง สิ่งของที่ไม่ต้องการ หรือถูกทิ้งจากสถานพยาบาล อาทิ เนื้อเยื่อ ชิ้นส่วน อวัยวะต่าง ๆ และสิ่งขับถ่าย หรือของเหลวจากร่างกายผู้ป่วย (เช่น น้ำเหลือง น้ำหนอง เสมหะ น้ำลาย เหงื่อ ปัสสาวะ อุจจาระ ไช้ซอ น้ำในกระดุก น้ำอสุจิ) เลือดและผลิตภัณฑ์เลือด (เช่น เซรัม น้ำเลือด) รวมทั้งเครื่องมือใช้ที่สัมผัสกับผู้ป่วย และ/หรือสิ่งของดังกล่าวข้างต้น (เช่น สำลี ผ้ากอซ กระดาษชำระ เข็มฉีดยา มีดผ่าตัด เสื้อผ้า) ตลอดจนซากสัตว์ หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ทดลอง ซึ่งทั้งมาจากห้องตรวจผู้ป่วย (เช่น ห้องฉุกเฉิน ห้องปัจจุบันพยาบาล ห้องชันสูตรโรค ห้องผ่าตัด ห้องทันตกรรม ห้องสูติกรรม ห้องจักษุกรรม ห้องโสต ศอ นาสิกกรรม ห้องออโรโธปิดิกส์ หน่วยโลหิตวิทยา) หอผู้ป่วย (เช่น ศัลยกรรม อายุรกรรม กุมารเวชกรรม สูติรีเวชกรรม) ห้องปฏิบัติการ (เช่น หน่วยพยาธิวิทยา ห้องเลี้ยงสัตว์ทดลอง) หรืออื่น ๆ ตามที่สถานพยาบาลจะพิจารณาตามความเหมาะสม ตามที่ได้ถามมาขยะเหล่านี้ไม่จำเป็นจะต้องมาจากโรงพยาบาลเสมอไป อาจจะมาจากร้านค้า ร้านอาหาร หรือโรงพยาบาลรักษาสัตว์ก็ได้

การจัดการกับขยะเหล่านี้ต้องมีวิธีการที่ต้องระมัดระวังมากกว่าขยะมูลฝอยทั่วไป ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การขนส่ง

ถังสีแดงที่รองรับขยะติดเชื้อ

การบำบัดและกำจัด ในการเก็บรวบรวม ณ แหล่งกำเนิด ขยะส่วนที่เป็นเลือด น้ำเหลือง น้ำหนอง จะต้องใส่ลงในถังรองรับที่ไม่มีการรั่วไหลได้ มีฝาปิดมิดชิด หรือวัสดุพวกเขมฉีดยา มีด ต้องใส่ลงในภาชนะที่แข็งแรงป้องกันการแทงทะลุได้ก่อนที่จะทิ้งลงในถุงพลาสติก จากนั้นจะต้องมีการบำบัดเบื้องต้นหรือการฆ่าเชื้อโรคก่อน เช่น ใช้โซเดียมไฮโปคลอไรด์เข้มข้น 0.1-0.5% เติราดให้ทั่ว ขยะที่ฆ่าเชื้อในเบื้องต้นแล้วจะถูกนำไปรวบรวมไว้เพื่อรอการกำจัด โดยภาชนะที่ใช้เก็บขยะติดเชื้อที่ใช้กันมากคือถุงพลาสติกสีแดง เพื่อให้แตกต่างจากถุงบรรจุขยะมูลฝอยทั่วไป ถุงบรรจุขยะติดเชื้อนี้จะใช้เพียงครั้งเดียว แล้วทำลายไปพร้อมกับขยะติดเชื้อ ในส่วนของที่พักขยะก็ควรจะเป็นที่เฉพาะ ไม่ใช้ร่วมกับมูลฝอยทั่วไป มีการควบคุมอุณหภูมิในที่เก็บขยะ โดยอุณหภูมิจะอยู่ที่ประมาณ 15 องศาเซลเซียส และไม่ควรถูกเก็บไว้เกินกว่า 3 วัน ในกรณีที่โรงพยาบาลไม่มีที่กำจัดขยะติดเชื้อของตนเอง การเก็บขนและลำเลียงจะต้องทำอย่างระมัดระวัง การใช้รถเข็นและลิฟต์จะเป็นวิธีที่ดี ขณะลำเลียงเจ้าหน้าที่จะต้องใส่ถุงมือยาว มีผ้าปิดปากและจมูก เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยของผู้ปฏิบัติหน้าที่ และไม่ควรรโยนถุง เพราะอาจจะทำให้ถุงขาดได้ มาถึงวิธีการกำจัดซึ่งจะต้องทำอย่างถูกหลักวิชาการและมีประสิทธิภาพที่สุด เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคจากผู้ป่วย โดยวิธีการที่ดีที่สุดคือ การเผาในเตาเผาที่อุณหภูมิ 870 องศาเซลเซียสขึ้นไป และต้องมีการควบคุมสารพิษที่เกิดจากการเผาด้วย ส่วนเถ้าที่เหลือจากการเผาจะต้องนำไปฝังดิน

ไหน ๆ จะตอบคำถามกันแล้ว ไขปัญหาสารพันมีข้อมูลที่น่าสนใจสรุปรวบรวมมาต่อยอดให้กับคำถามเรื่องขยะติดเชื้อ เรื่องที่น่าสนใจสำหรับเรื่องขยะติดเชื้อก็คือ ปัจจุบันทั่วประเทศไทยมีโรงพยาบาลมากกว่า 20,000 แห่ง มีคนไข้จากโรงพยาบาลทั้งของรัฐและเอกชนอยู่ประมาณ 130,000 คน ในแต่ละวันจะมีขยะติดเชื้อ 130 ตัน/วัน เฉพาะในกรุงเทพมหานครเฉลี่ยปริมาณขยะติดเชื้อมีถึง 0.11 กิโลกรัม/จำนวนเตียง

คนไข้ 1 เตียง/วัน ตัวเลขเหล่านี้ดูจะเป็นปัญหามากขึ้นถ้าหากได้ทราบถึงความสามารถในการกำจัดขยะติดเชื้อในประเทศของเรา

ในกรุงเทพมหานคร ในแต่ละวัน กทม. สามารถเก็บขยะติดเชื้อได้ประมาณ 8.5 ตัน จากศูนย์บริการสุขภาพและโรงพยาบาลทั่วไป 582 โรง ซึ่งหากคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ก็สามารถเก็บได้เพียงร้อยละ 40 จากทั้งหมด กทม. มีรถขนขยะติดเชื้อทั้งหมด 15 คัน ขนส่งขยะไปยังเตาเผา 2 แห่ง คือเตาเผาในซอยอ่อนนุช และที่หนองแขม โดยในแต่ละวัน กทม.กำจัดขยะเหล่านี้ได้ 10 ตัน ซึ่งในอนาคตจะต้องมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน อย่างไรก็ตาม จากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ก็มีการรายงานข่าวว่า ในอนาคต กทม. มีแผนจะสร้างเตาเผาขยะติดเชื้อเพิ่มขึ้นอีก 2 เตา ต้องลงทุนอีกไม่ต่ำกว่า 500 ล้านบาท

นอกจากนี้ ในอีกส่วนหนึ่งโรงพยาบาลบางแห่งได้ติดตั้งเตาเผาขยะติดเชื้อเพื่อใช้ในโรงพยาบาลของตน โดยมีโรงพยาบาลที่ติดตั้งระบบกำจัดขยะแล้ว 800 กว่าแห่ง ในปี พ.ศ. 2540 กระทรวงสาธารณสุขมีแผนจะให้โรงพยาบาลชุมชนในความรับผิดชอบติดตั้งเตาเผาให้ครบ อย่างไรก็ตาม สถานพยาบาลขนาดเล็ก คลินิกต่าง ๆ และโรงพยาบาลในต่างจังหวัดอีกหลายแห่ง ก็ยังปล่อยให้ขยะเหล่านี้ออกมาปะปนกับขยะอื่น ๆ โดยให้เทศบาลหรือสุขาภิบาลเป็นผู้จัดการ เห็นได้จากการเปิดเผยของ ดร.ประแสง มงคลศิริ ประธานคณะกรรมการด้านมลพิษกรุงเทพมหานคร ซึ่งกล่าวว่าขยะติดเชื้อจากคลินิกทั่วกรุงเทพฯ ร้อยเปอร์เซ็นต์ทิ้งปนกับขยะปกติ

ตารางแสดงจำนวนเตาเผาขยะติดเชื้อในโรงพยาบาล*

หน่วยงาน	จำนวนโรงพยาบาล		
	โรงพยาบาล	เตาเผาขยะติดเชื้อ	แผนปี 40
สำนักงานปลัดกระทรวง			
-โรงพยาบาลภาค	17	17	-
-โรงพยาบาลทั่วไป	75	75	-
-โรงพยาบาลชุมชน	707	536	171
กรมอนามัย	14	13	1
กรมการแพทย์	23	18	5
กรมควบคุมโรคติดต่อ	5	5	-
กรมสุขภาพจิต	11	10	1
รวม	852	674	173

* จากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน 3 ธ.ค. 2539

ที่พักขยะในโรงพยาบาล

ขยะที่เกิดจากการทำแท้งก็จะทิ้งตามท่อระบายน้ำ หรือที่เมืองพัทยาเมืองที่ต้อนรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากในแต่ละปี นายไพรัช สุทธิธำรงสวัสดิ์ นายกเมืองพัทยา บอกว่าขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลใหญ่ 4 แห่งในพัทยาส่วนใหญ่จะส่งให้เทศบาลนำไปทิ้ง โดยที่ยังไม่มีการแยกประเภท แยกกำจัด

ที่มา :

1. กทม. บิบบ รพ.-คลินิค คู่มือขยะติดเชื้อ. กรุงเทพมหานคร (18 กรกฎาคม 2539) : หน้า 11.
2. ขยะติดเชื้อทั่วเมืองใหญ่ รัฐ-เอกชน โยนเทศบาลกำจัด. ผู้จัดการรายวัน (31 กรกฎาคม 2539) : หน้า 14.
3. ขยะติดเชื้อ มหันตภัยใกล้ตัวชาว กทม. ประชาชาติธุรกิจ (11-14 กรกฎาคม 2539) : หน้า 34.
4. ปัญหาขยะติดเชื้อ ไม่ได้อยู่ที่โรงพยาบาลรัฐ. ผู้จัดการรายวัน (3 ธันวาคม 2539) : หน้า 13.
5. สุวรรณ เติร์ดสุวรรณ. "การจัดขยะมูลฝอยโรงพยาบาล" เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการจัดการมูลฝอยสิ่งแวดล้อม ณ โรงแรมบางกอกพาเลส กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2535 จัดโดยสมาคมโรงพยาบาลเอกชน กองการประกอบโรคศิลป์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขกองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย.
6. อนามัยสิ่งแวดล้อม, กอง. รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์การวางแผนการจัดการมูลฝอยติดเชื้อด้วยเตาเผา. จัดทำโดยภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สิงหาคม 2538.

ไขปัญหาสารพันเปิดที่ทางไว้ต้อนรับคำถามทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ค้างคาใจ ต้องการคำอธิบายที่แจ่มกระจ่าง ส่งคำถามของท่านถึง บรรณาธิการ วิชาการ วารสารสิ่งแวดล้อม สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม อาคารสถาบัน 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

สำหรับเจ้าของคำถามที่ได้รับคำตอบในคอลัมน์นี้ กองบรรณาธิการมีของรางวัลให้ค่ะ